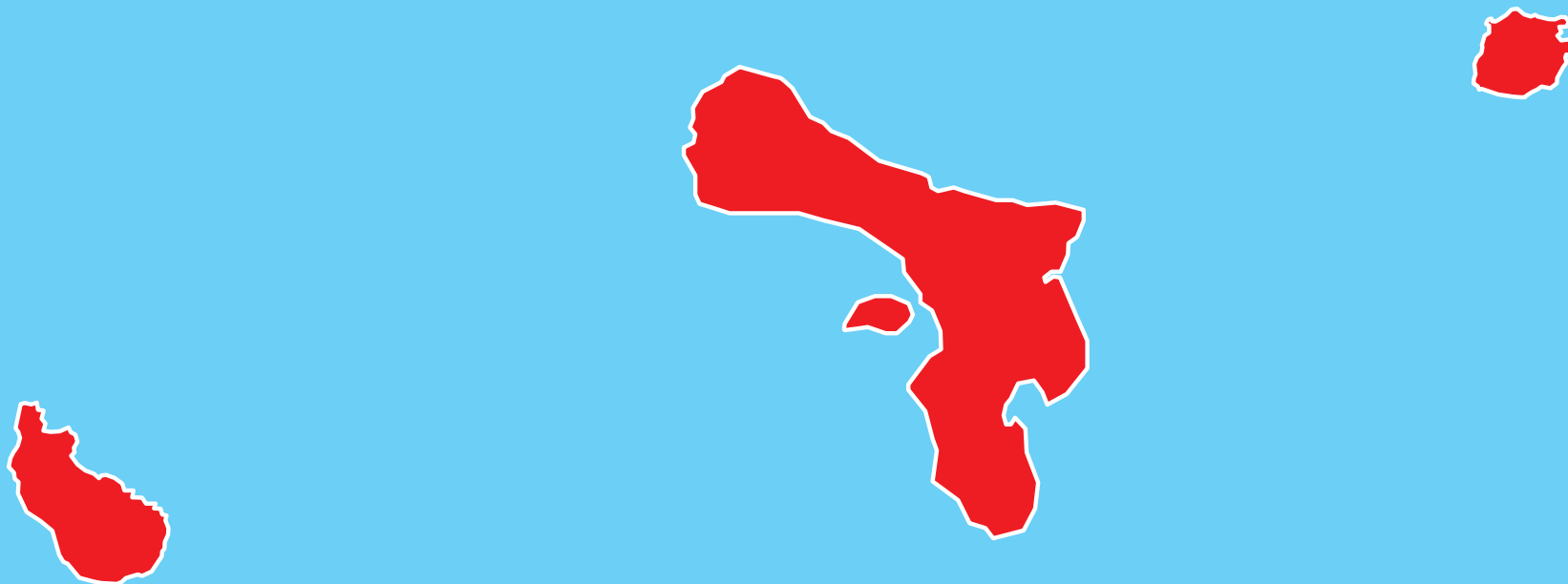

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Bevoegdhedenschema Openbare orde BES

Nederlandse Academie voor
Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkkarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s)	Merijn ten Dam
Contactpersoon	Merijn ten Dam

Datum	2025
Status	handboek
Versie	2025-1

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

2 Bevoegdhedenschema openbare orde BES

Handhaving openbare orde

met inbegrip van Territoriale Zee rond desbetreffende eiland (Besluit grenzen openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba) voor ongeregelde zee op de Caribische zee buiten TZ zie schema Caribische zee, zeescheepvaart, havens.

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	toelichting
1. informatie			
1a. inlichtingen	1a. eenieder aan minister van JenV	1a. art. 5 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag (Wbbbg)*	1a. art. 56 Veiligheidswet BES (Vw BES) heeft alleen betrekking op rampen, niet op openbare orde
1b. overheden onderling, in verband met toepassing aanwijzingsbevoegdheden ex art. 12 lid 3 en 10 lid 2 Veiligheidswet BES	1b. gezaghebber, Rijksvertegenwoordiger, minister van JenV	1b. art. 13 Veiligheidswet BES (Vw BES)	
1c. overheden onderling in verband met aanwijzingsbevoegdheden ex art. 59 Vw BES	1c. gezaghebber, Rijksvertegenwoordiger, minister van JenV	1c. art. 60 Vw BES	1c. het woord crisis betreft alle vitale belangen, waaronder de handhaving van de openbare orde. De aanwijzingsbevoegdheden in de Vw BES (art. 12 en art. 59) overlappen elkaar; beide artikelen zijn niet op elkaar afgestemd. Art 12 komt uit de Politiewet 2012 en art. 59 uit de Wet veiligheidsregio's. Beide wetten zijn inzake de aanwijzingsbevoegdheden niet op elkaar afgestemd.
2. Eigen bevoegdheden politie	2. politieambtenaar, onder verantwoordelijkheid gezaghebber	2. art. 5 Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet politie)	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	toelichting
3. Bevoegdheden gezaghebber algemeen			
3a. normale bevoegdheden op lokaal niveau			
3a.1. gezag over politie	3a.1.-3a.3. gezaghebber	3a.1. art. 17 Rijkswet politie	
3a.2. optreden tegen overtredingen indien door een overtreding de openbare orde wordt verstoord of dreigt te worden verstoord		3a.2. art. 174 lid 2 Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wol BES)	3a.2. en 3a.3. op grond van art. 172 lid 2 is beperking van grondrechten niet mogelijk. Lid 3 is toepasbaar, ook als er geen wettelijk voorschrift is overtreden. Zie verder toelichting bij 3b inzake beperking van grondrechten op grond van lid 3
3a.3. lichte bevelsbevoegdheid in het algemeen (licht: in tegenstelling tot art. 178 Wol BES)		3a.3. art. 174 lid 3 idem	
3a.4. voorlopige hechtenis vanwege strafbaar feit met (grote kans) op openbare ordeverstoring	3a.4. officier van justitie	3a.4. titel VII Wetboek van Strafvordering BES	
3a.5. openbare orde raadsvergaderingen	3a.5 gezaghebber	3a.5. art. 27 Wol BES	
3a.6. openbare manifestaties: optreden naar aanleiding van een kennisgeving of het niet gedaan hebben van een kennisgeving of in het algemeen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding van wanordelijkheden	3a.6. gezaghebber.	3a.6. Wet openbare manifestaties, verordening eilandsraad	3a.6. verschil met evenementen: vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, vrijheid van vergadering en betoging

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	toelichting
3b. noodbevoegdheden op lokaal niveau	3b. gezaghebber		3b. deze noodbevoegdheden worden vormvrij in werking gesteld en vallen daarmee buiten het regime van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden noodrecht: afwijking van wetgeving, m.u.v. Grondwet, is mogelijk grondrechten: beperking van uitsluitend door internationaal recht beschermde mensenrechten is mogelijk (bewegingsvrijheid, zoals avondklok of weren voetbalsupporters, m.u.v. vrijheidsbeneming, zie daarvoor bestuurlijke ophouding, 3c). Voor de mogelijkheid van uitzondering op de beperkingssystematiek van de Grondwet, zie aant. 3 bij art. 175 Gemeentewet in Tekst en Commentaar openbare orde en veiligheid** opperbevel ex art. 5 Wvr heeft geen betrekking op handhaving van de openbare orde
3b.1. noodbevel		3b.1. art. 178 Wol BES	
3b.2. noodverordening		3b.2. art. 179 lid 1 idem	
3c. bestuurlijke ophouding	3c. gezaghebber	3c. art. 158 en 180 idem	3c. art. 158: op grond van eilandverordening art. 180: indien groepen van personen onderdelen van een noodbevel (art. 178) of noodverordening (art. 179) niet naleven
3d. bevelen geven aan die verantwoordelijk is voor het vervoer van zieken en gewonden, uit oogpunt van openbare orde.	3d. gezaghebber	3d. art. 38 Vw BES	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	toelichting
4. Bijstand ter handhaving openbare orde			De Koninklijke Marechaussee voert bij wet politietaken (rechtsorde en hulpverlening) uit op de luchthavens en op Sint Eustatius en Saba (er is daar geen sprake van tijdelijke bijstand)
4a. bijstand door krijgsmacht			
	4a. verzoek gezaghebber aan Rijksvertegenwoordiger; de Rijksvertegenwoordiger aan de minister van Defensie (voor deze de Commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied)	4a. art. 6 Vw BES	
4b. bijstand door krijgsmacht voor <i>strafrechtelijke handhaving rechtsorde</i> of verrichten taken van justitie	4b. verzoek van procureur-generaal door <i>tussenkoms</i> * van de Rijksvertegenwoordiger aan minister van Defensie (voor deze de Commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied)	4b. art. 7 Vw BES	4b. * de Rijksvertegenwoordiger heeft hier geen andere taak dan het verzoek om bijstand door te geleiden. Daar waar de Rijksvertegenwoordiger bij de handhaving van de openbare orde nog een taak heeft (de aanwijzingsbevoegdheid), ontbreekt deze bij de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en de taken ten dienste van de justitie. Dit terrein behoort tot de volledige verantwoordelijkheid van de procureur-generaal. Kamerstukken II 2009–2010, 32 207, nr. 3; p.27
5. Centralisatie: aanwijzingen, opschorten noodverordening, vernietiging/schorsing, overname en eigen maatregelen			
5a. aanwijzingen			5a. hier staan vermeld de aanwijzingsbevoegdheden krachtens de Wol BES, Wbbbg en Vw BES.

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	toelichting
			een aanwijzing is een ander woord voor een bevel 'van bovineilandelijke betekenis' hoeft niet in te houden bovengemeentelijk
5a.1. beleidsaanwijzingen aan gezaghebber	5a.1. Rijksvertegenwoordiger	5a.1. art. 12 Vw BES	5a.1. bevoegdheid is overbodig aangezien de Rijksvertegenwoordiger dat ook al kan op grond van art. 59 Vw BES (crisisbeheersing = openbare orde)
5a.2. bijzondere aanwijzingen aan gezaghebber	5a.2. Rijksvertegenwoordiger	5a.2. art. 6 lid 2 Wbbbg*	
5a.3. algemene en bijzondere aanwijzingen aan Rijksvertegenwoordiger en gezaghebber	5a.3. minister van JenV	5a.3. art. 6 lid 1 Wbbbg*	5a.3. de minister kan reeds instructies geven aan Rijksvertegenwoordiger op basis van art. 205 Wol BES.
5b. noodverordening: bekrachtiging eilandsraad, beroep gezaghebber bij Rijksvertegenwoordiger tegen niet-bekrachtiging; opschorting door Rijksvertegenwoordiger zolang noodverordening niet bekrachtigd is	5b. eilandsraad, gezaghebber, Rijksvertegenwoordiger	5b. art. 179 lid 2-6 Wol BES	
5c. vernietiging en schorsing	5c. bij Koninklijk Besluit	5c. art. 220 Wol BES jo. afd. 10.2.2 en 10.2.3 Algemene wet Bestuursrecht	
5d. overname en eigen maatregelen centrale overheid		5d. hoofdstuk II Wbbbg*	5d. instelling censuur, zie ook schema media en openbaarheid
5d.1. voorzien in bevoegdheden	5d.1. minister van JenV		

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	toelichting
Rijkvertegenwoordiger en gezaghebber voor openbare orde en veiligheid ('overname')			
5d.2. beperken vertoeven in open lucht	5d.2. idem		
5d.3. personen bevelen een gebied te verlaten of verbieden zich daarheen te begeven of daarin terug te keren	5d.3. idem		
5d.4. invoering vergunningstelsel samenkomsten en vergaderingen	5d.4. gezaghebber		
5d.5. verbieden vertoningen in het openbaar	5d.5. minister van JenV		
5d.6. beperkende bepalingen, verbieden, geschriften, etc.	5d.6. idem		
5d.7. post/bericht van post of telecommunicatie in beslag nemen, etc.	5d.7. autoriteiten aangewezen door minister van JenV		
5d.8. onderzoek kleding en lichaam	5d.8. gezaghebber		
5d.9. binnentreden	5d.9. idem		
5d.10. onderzoek etc. voorwerpen	5d.10. autoriteiten aangewezen door minister van JenV		
5d.11. interneren	5d.11. minister van JenV en Rijkvertegenwoordiger		

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	toelichting
6. Optreden militair gezag zie schema defensie			

Veiligheidsrisicogebied

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Instelling veiligheidsrisicogebied door <u>gezaghebber</u>	1. Gezaghebber krachtens eilandsverordening van de eilandsraad, uitvoering officier van justitie	1. Art. 155 Wol BES, verordening van de eilandsraad (opgenomen in eilandverordeining)	1. Bij verstoring van de openbare orde, of ernstige vrees daarvoor, door de aanwezigheid van wapens

Stelsel bewaken en beveiligen

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1a. Aanwijzen objecten en diensten waarvan bewaking of beveiliging door politie noodzakelijk is	1a. Minister van JenV en BZK gezamenlijk; een gezaghebber kan daartoe een verzoek indienen, hoewel dat niet is geregeld	1a. Art.10 lid 1 Vw BES	
1b. Uitvoering besluit onder 1a	1b. Uitvoering gezaghebber voor zover bewaking/beveiliging plaatsvindt ter handhaving openbare orde, uitvoering procureur-generaal voor zover bewaking/beveiliging plaatsvindt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde	1b. Art. 10 lid 2 en 3 Vw BES	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
-----------	-----------	------------------	-------------

**2. Aanwijzingsbevoegdheden
zie hierboven onder handhaving
openbare orde, centralisatie**

Huisvesting 'gezaghebberssluiting'

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Sluiting pand voor handhaving openbare orde	1. Gezaghebber	1. Art. 176 of 177 Wol BES	

*) Inwerkingstelling bij Koninklijk Besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: op grond van ongeschreven recht).
Art. 35 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 35) als in werking moeten worden gesteld (art. 1).

**) Beperking van grondrechten is niet hetzelfde als een inbreuk op (afwijken van) grondrechten; dat laatste is alleen mogelijk ten tijde van de algemene noodtoestand.